پښتو او اویستا

وییښود

لطیف جان بابی

پښتو او اوپستا

وییبنود (قاموس)

PROPERTY OF
ARIC
Established
1989

لومړی برخه

لطیف جان بابی

۱۳۷۹ - ۲۰۰۰

Download from; aghalibrary.com

Download from; aghalibrary.com

مخځوړ:

د لیکي نوم	:	پښتو او اوېستا ویی ښود
لیکوال	:	لطیف جان بابی
کمپوزر	:	احمد ویس وردګ
خپرندوی	:	پښتو یون
د ټاپ چارې	:	د افغانستان د کلتوري خدمتونو اداره
پر له پسې خپرونه	:	(۳)
شمېر	:	۱۰۰۰
د خپرېدو کال	:	۱۳۷۹/۲۰۰۰
ټاپځی	:	ملت پرېس ـ لاهور.

بسم الله الرحمن الرحیم

پښتو یون

د پښتو یون، خپل یانه ته دوام ورکوي دا ددې یون د خپرونو د لړۍ دریمه کړۍ ده، په دې اثر کښې هم سره له دې چې ډېر کوچنی دی خو یوه لویه او ارزښتمنه موضوع پکښې نغښتې ده چې هغه د پښتو او اوېستا لغوي نژدېوالی او ان چې یووالی دی.

اوستا د آریانا زړه ژبه ده او دا وړوکی ویې ښود د درنو لوستونکو له پاره ددې دواړو لرغونو ژبو نژدېوالی او خپلوي په ښه ډول زباتوي.

موږ داسې خېړنې د پښتو په یون کښې گټورې گڼو نو ځکه پښتو یون د زړومتنونو تر څنګ دا ډول خېړنې او گروهېرنې هم د ژبې د بنسټ په برخه کښې خپروي او د بنسټونو د پخولو له لارې پر مخ ځي.

په درنښت
د پښتو یون منځی
نیویارک، امریکا

دا کتاب

اوېستا د آريانا يوه زړه ژبه ده چې د آريايانو له ښاري او مدني ژوند سره جوخت يې ادبي بڼه غوره کړې. د ښې منې ښې کړنې او ښې وينې د استائې، سپين تمان زردشت ګاثونه په همدې ژبه دي او د يسنا او يشتونو لارښوونې هم د همدې ژبې زړه پانګه ده.

ژبپوهان د پښتو او اوېستا په خپلوۍ کښې شک نه کوي ځينې اوېستا زړه پښتو بولي، ځينې اوېستا ته د پښتو مور وايي. ځينې يې د پښتو د ميندو له ډلې څخه ګڼي او ځينې بيا د پښتو خور او وين شريکه ورته وايي

که د پښتو او اوېستا د خپلوۍ نسبت هر څه وي خو دا يوروڼ او څرګند واقعيت دی چې پښتو او اوېستا ژور ژبني اړيکي سره لري او يو له بله يې د پيوستون مزي ګڼ او مرغلين دي

دا خبره د خولې ددعوو نه ده عملي کار غواړي او په دې برخه کښې د دواړو ژبو په پښويه او ګرامر. ريښو او بنسټونو ژور کار په کار دی

د ګران لطیف جان بابي دا کوچنوټی کتاب که هر څومره د پاڼولـه مخـې لنډ او وړوکی دی خو د پښتو او اوېستا د لرغونو ژبو د سره لنډون او پیوستون په برخه کښې د بنسټ یوه داسې ډبره ده چې ددې ډول څېړنو راتلونکې مانۍ به پرې ودانېږي او پرې ودرېږي.

دا نه یوازې دا چې د نورو له پاره د پیل ټکی دی بلکه ده په خپله هم د خپل کار بسم الله پرې کړې او څېړنه یې روانه ده چې ددې اثر نورټوکونه ولیکي، د ویونو تر لنډون وروسته یې د ګډې پښو یې بنسټونه هم وڅېړي او په دې لاره کښې نوي ګامونه کښېږدي.

د همداسې اوږدو، ژورو او سترو څېړنو په هیله دا وړکی رساله ستاسې مخې ته وړاندې کېږي او هیله ده چې د پښتو او اوېستا په ریښو او رشتو تردې وروسته پلنې او ژورې څېړنې وشي او په ژبنیو رشتو سربېره یې ادبي او فکري ریښې او رشتې هم وڅېړلې شي.

زه ګران لطیف جان بابي ته ددې کار د پیلولو له امله مبارکي ورکوم او د کار د دوام بری یې دلوی خښتن له لوی دربار نه غواړم!

په مینه

حبیب الله رفیع

پېښور. پښتونخوا

۱۳۷۹/۴/۵

PROPERTY OF ACKU
8961

پښتو او اوېستا

پښتيانا يانديي د پښتنو لوی هېواد د آسيا او اروپا د ژبو لومړنی ايروېجه (مرکز) ده چې ټولې ژبې خپلې ريښې پکښې موندلای سي.
د پښتنو د آري ژبې د زړښت، لرغونتوب، تورو او رڼو بېلګې د شاوخوا په ليرې او نژدې، مړو او ژونديو ژبو کښې تر اوسه پورې په لر او بر توپير سره خوندي پاته دي چې د ژبپوهنې په رڼا کښې يې د بېلګو څرګونه څرګند دي، خو بيا هم د زياتو څېړنو او پلټنو اړتيا ليدل کېږي ځکه چې پښتو تر اوسه پورې بکره او ستهي پاتې سوې ده او د زديو راهيسې د تورو او جګړو ژبه وه

او لیکنی پاڼې ډېرې لرې وربـاندې تورې سوې دي. که څه هم نړیوال ژبپوهان او کرکیښ پوهان تر هغې لرې پلټنې وروسته په دې ګروهه سوي دي چې پښتو و اوېستا ته بیخي ورنـژدې ده او کنه نو یوې داسې ورکې ژبې ته ورته ده چې اوېستا ځنې رازېږېدلې ده.

د پښتو ویونکي د پښتیانا آر اوسېدونکي دي چې د نړۍ پر مخ یې د لومړني وګړپال هڅوب او وګړیز وادون (تمدن) خښته د لرغوني پښتي (ننني بلخ) په زړه کښې ایښې ده چې ددې وګړو لومړنۍ ژبه هم همدلته سره راغونډه سوې ده.

پښتیانو د خپل آرټاټوبي څخه د ډېروالي یا سړو له کبله په لېږد پیل وکړ او د نړۍ پر بېلو بېلو سیمو سره استوګن سول، دوی خپله آره اوبجه چې نیکه ګان او پلرونه یې پکښې ایره سوي وو (ایرنا) وبلله چې ورو ورو د پښتیانو آره (ایرنا) په آریانا پسې نوموره سوله.

د پښتیانو مورنۍ او لومړنۍ ژبه پښتو هم پخپله لومړنۍ زانګو (پښتي) کښې زېږېدلې او همدلته پالل سوې او روزل سوې ده چې د همدې ځایه څخه د پښتیانو په لېږدونو سره د ایران او هند پر ژبو اغېزمنه سوې ده.

پښتو پخپلو آرو ورشوګانو کښې د نالېږدو پښتیانو سره پاتې سوله مګر سنسکرېټ او اوېستا د خپل آر ټاټوبي څخه څه نا څه لیرې ولاړلې او په نورو ژبو ورګډې سولې.

پښتو د آر هېواد آره ژبه وه چې د آرتوب له کبله یې آریک بلله د هندو اروپا ژبې د آریا په پښت پورې اړه لري څرنګه چې د لومړنی آریایي ژبې لومړني ویونه خورا زیات په پښتو کښې سته نو پښتو د هندو اروپایي ژبو یوه غوره او لرغونې ژبه ګڼل کېږي او د سامي ژبو سره هېڅ کوم اړیکې نه لري.

پښت (پخد، بخد، پکهت) د پښتي (بلخ) لوی ټبر و چې د ژبنیو بدلونونو او د بېلو بېلو ولسونو د بېلو تورو په ویښت سره د (پښت) څخه په ویدا کښې (پکهت) جوړ سو، په اوېستا کښې په (بخد) واوښت، یوناني هېرو دوت په (پکتویس) ولوست، دا ځکه چې د (ښ) توری په ډېرو ژبو کښې نسته.

لکه څنګه چې په ویدا کښې د پښت (پکهت) ټبر تر نورو لرغونی او زوړ دی نو پښتو هم تر اوېستا، زند، پهلوي، زړې پارسو او نوې پارسو پخوانی ده.

پښتیانو د خپلې آرې اوېجې ځخه ځلور زره کاله وړاندې تر زیېځ لومړی لېږد (کوچ) کړی دی چې آریانا وېجه نومېدله چې (آریا) او (وېجه) توري تر اوسه پورې په پښتو کښې پاته دي.

منځني پښتیان د هیندوکښ په ګڅیځو (شمالي) او سوهیلي (جنوبي) لمنو کښې هستوګن وو، د اباسین له ځنډو ځخه بیا د آمو او خراسان تر دښتو پورې د دوی د آر هېواد نورې نومورې سیمې بلخ، تخارستان، هرات، اراکوسیا، کابل، کندهار او سګستان وو.

په دوهم لېږد کښې د پښتیانو یوه ډله د هرات لخوا له خراسانه تېره سوله او د پارس خاورې یې ونیولې چې د خپلې ژبې، دود او بایدې اغېزې یې پر همدې نیول سوو سیمو خپرې کړلې او تر زیېځ مخکې یې د اوومې پېړۍ په پیل سره د (ماد) په نوم یوه واکمني جوړه سوله چې دا ځای د نني ایران په نوم یادېږي.

میدي تېرونو ځانونه آرین بلل او هخامنشي داریاوس یا لوی داریا (٤٨٦- ٥٢١ مخکښې تر زیېځ) هم پخپل ډبرلیک کښې ځان د پښتیانو له پښته ویاړلی دی، د داریاوس ډبرلیک چې په زړه پښتو لیکل سوی دی د زړې پاړسو سره ډېر توپیر لري.

د پښتيانو درېيم لېږد تر زيږخ مخکښې په څورلسمه پېړۍ کښې د کابل او خيبر له لارې د اباسين او ګنګا تر منځ يو ځلاند وادون (تمدن) جوړ کړ او د هند په ځنګلونو او بېونو کښې سره ودان سول، د خپلو دودونو، ژبې او هڅوب اغېزې يې پر نيول سوو سيمو خپرې کړلې او د ويدا ديني ليکۍ (کتاب) يې پخپله ژبه وکيښ، په دغه وخت کښې چې هندي آريايانو ويدا ليکۍ د پښتي (بلخ) آريايان د (پکهت) په نوم سره نومور وه.

ريګويدا د (پکهت) او د دوی د هېواد، غرونو، رودونو او ځمکو په باره کښې رغېږي، پښت يا پکهت چې وروسته پارت بلل سوی دی تر زيږخ وړاندې د درېيمې پېړۍ په شاوخوا کښې د خپل مشر ارساس سره د لوېديځ پر لور ولاړل د هريرود ولوېديځې خوا ته د خزر تر څنډو پورې يې د پارتيا په نوم د يوه لوی وادون (تمدن) سته کښېښودله چې د ارمنستان تر لوېديځو خواوو پورې رسېدله، د پښتنو همدا وادون د (پکهت) ياندي (پکتويس) په نوم نومور ؤ چې همدغه ځای يې پښتيکا (پکتيکا) نوماوه.

ويدا د پښتنو د توريالیتوب، ننګيالیتوب، واکچارۍ (اداري نظام) او لښکري تاړ د سمبالتيا او همدا رنګه د دې ستر ټبر دښمنيو او بداېتوبونو

خخه رغبږي او پښتها (پکتها) د پښتنو پاچا يادوي.

نوموړي تېر تر ويدا مخکې هم روڼ کړکيښ (تاريخ)، وادون (تمدن) او لرغونی هڅوب درلود چې د ژبې اټکل يې هم د تېريخ لرغونتوب په ګچه ښاکل کېدای سي.

منځنيو پښتيانو خپل هېواد (آرياورشه) باله چې منځوېچه (مرکز) يې پښتي (ننني بلخ) ؤ، چې دا نوم لومړی پلا د منو سمهيتا په ليکي (کتاب) کښې راغلی دی. منو يا مانو د آريايانو پلار بلل کېږي، مانو يا منو يو لرغوني پښتو نوم دی چې پښتانه يې نن پر زامنو ږدي چې د همدې کتاب د ليکوال (لطيف جان بابي) د يوه زوی نوم مانو خان دی.

نالبږدېدلو پښتيانو په پښتي کښې پښتو خوندي کړله، هغه ډله چې وايران ته ولاړله ژبه يې پخوانی پاړسو، بيا پهلوي او بيا اوسنی فارسي سوله. هغو ډلو چې د هند پر لور ورمخه کړله د هغه ځای د ژبې په ګډون يې سنسکرېت رامنځ ته کړله.

د اوېستا کتاب هم په پښتي کښې تر زيېخ وراندې په زرمه نېټه ليکل سوی دی.

اوپستا د زرتښت د وختونو ژبه ده، د پښتيانو د يون او لېږدونو څخه زغېږي چې ژبه يې و لرغونې ويدا ته زياته ورته او نژدې ده.

د هغه وخت د باختر پاچا د زرتښت دين ومانه، اوپستايې د غوايانو پر پوستکو وليکله او وهرې خوا ته يې ولېږله، ځکه نو اوپستا ته باختري ژبه هم وايي.

سکندر اوپستا وسوځوله چې پردوولسو زرو پوستکو او څرمنو ليکل سوې وه، لرغونې اوپستا د پښتيانو د زاړه کړکېښ، دود، بايدې، هڅوب، ټولنيز ژوند، هېواد پالنې او د پښتي د واکمنو کورنيو او د هغوی د واك، والې او کړنلارو په باره کښې ليکل سوې وه. اوپستا څوڅو ځله ورکه سوې ده او په بيا بيا راټوله سوې ده، هرچا هر څه ترې کم کړي او زيات کړي دي، د زړې اوپستا هېڅ ځرك نه دی لګېدلی او نه هم نننی اوپستا د باختري ژبې ښکارندويه ده، د اوپستا د (۳٤۷۰۰۰) ويونو څخه اوس يواځې (۸۳۰۰۰) ويونه پاتې دي.

د ساسانيانو پر پك (٦۲۹ زيږځ) د اوپستا ټول سکونه (جونګونه، ليکيان) يوويشت وو چې پر درو برخو وېشل سوي وو:

۱. **گاخونه**: د اوېستا ډېره ارزښتناکه برخه ده چې سندرې، سرودونه او اووه نسکونه لري چې د زرتښت په وزمینو نغوږو او پندونو رنګینه سوې ده او اووه نسکونه یې په لاندې ډول دي:

۱- ستوت یشت، ۲- سوتکر، ۳- ورست مانسر، ٤- بك، ٥- وستك، ٦- هادهوخت، ۷- سپند.

۲ **دات**: دیتونیزي (قانوني) خبرې لري چې پر اوو برخو وېشل سوې دي:

۱- نیکاتوم، ۲- گنداسرنیگت، ۳- هوسپارم، ٤- سکاتوم، ٥- وندیداد، ٦-کتردات، ۷- بگان یشت.

۳ **هدهه ماتهرا**: دا برخه چې ښه نه ده پېژندل سوې، اووه خپرکي لري:

۱- دامدات، ۲- ناتر، ۳- پاگك، ٤- رت دات ایتك، ٥- بریس، ٦- کش کیشرو، ۷- ویشتاسب ساست.

اوسنۍ اوېستا

اوسنۍ اوېستا پر پینځو برخو ولاړه ده:

۱. ښسنا: چې مانا یې نمځنه، ستاینه او جشن ده چې بدلې یې د دیني کړاندو پر وخت ویل کېږي.

۲. ویسپرید: په لومړۍ برخه پورې اړه لري او وځانته نه ده، او د دیني نېراوو (دعاوو) ټولګه (مجموعه) ده.

۳. ویندیداد: چې مانا یې د شیتانانو د مخنیوي دیتون (قانون) دی چې د اوداسه خبرې هم لري.

٤. یشت: چې د ستاینې او لمونځ په مانا ده چې سندرې یې د خدای^(ج) او پرښتو په باره کښې دي.

٥. کوچینی اوېستا: دوړو وړو نېراوو (دعاوو) او زاریو ټولګه ده چې د ورځې او شپې د بېلو بېلو وختونو څخه ږغېږي.

په درناوي

ستاسو پښتون ورور
لطیف جان بابی
فاراکوای، نیویارک، امریکا
۲۰۰۰ کال جنوري

پښتو او پښتا

ویینبود

پښتو	اوېستا	مانا
آ	آ	نه/ مه/ یا
آپت	پېتازه	اسماني تکه/ اسماني بلا/ تکه/ ناورین
آپرین	آفرین	شابوښ/ ښه ویل/ غتماوی
آریا	آریا	پاك/ شریف/ نجیب
آریانا	آیریانا	پښتیانا/ د اریایانو ځای/ لوی اوغانستان
آس	اسپا/ اسپه	اس/ خریان/ ووس
آستول	آستي	پرېشل/ چالاتول/ لېږل
آسمان	آسمان	برندی/هسك
اتلس	اشته دسه	تراوولس لوړ او تر نونس ښکته شمېر
اته	اشته	تر اووه لوړ او تر نهه ښکته شمېر

پښتو	اوېستا	مانا
اتیا	اشتایتي	په نهه اویا پسې شمېر
اڅړی	آئیڅریه	چړی/ زده کړی/ شاګرد
اڅن	اسچرن	یو ځای ګنډل
اڅه	اسچه	د ورانه هډوکی
اخلم	اخل	راپورته کوم یې/ لاس تې راوړم/ نیسم یې
اخلي	اخد	پورته کوي یې/ ترلاسه کوي یې/ نیسي یې
اخیست	اخد/ خسته	اخست/ پورته کونګ/ تر ګوتو کونګ/ لاسته راوړنګ
اخیسته	اخدته	اخسته/ پورته کونه/ تر ګوتو کونه/ لاس ته راوړنه
ارت	هریز	پراخ/ پلن/ ویت / ویر
ارز	ارجو/ ارېجو	وړتیا/ وړتوب/ یرز/ (لکه په ارزښت کښې)
اژدهار	اژیدهاك	اژدر/ اږدر/ ښامار/ لوی مار
اړدن	ارزنه	ایږدن/ ږدن/ کاره/ کاکنج/ ګوښت
اسپه	اسپه	اس ماده/ مادیانه
استازی	استا/ استه	استاو/ پیام وړونکی/ تپالي/ ځری
اسي	یسو	کنګلی/ یخك
اغزی	اګز	چښی/ ځوز/ ژری
اغوستل	ګود	تن پټول/ کالي پوښل/ نمري په ځان کول
انا	هنا	انی/ د پلارمور/ د مور مور/ نیا/ هنا
انجمن	هنجمن	انډېری/ ټولنه/ هنجمن/ هنجومن/ یو شمېر وګړي

پښتو	اوېستا	مانا
انګریمن	انګره مینیو	انګړیمن/ بدو/ بدور دی/ شیتان
اننګی	آینیکیه	اچولی/ اوچولی/ تندی/ تنده/ وچولی
اوار	وئور	پلن/ خپور/ غوړېدلی/ ویړ/ هوار
اوبد	اوبده	اوبده/ اود/ اوی/ ووبده
اوبدل	اوبده	اودل/ اوول/ جار ایستل/ ووبدل
اوبدي	وابتي	اودي/ ادیي/ ووبدي
اوبلن	آفنت	اوبجن/ اوبړن/ نروبی
اوبه	آپ/آپه/ اپه	اپڼ/ بو/ پڼ/ پڼه
اوچت	هچت	اچت/ جګ/ غټ/ هچت/ هوچت/ لوړ
اوچته اسپه	هچت اسپه	جګه اسپه/ غټه اسپه/ لوړه اسپه/ هچته اسپه/ هوچته اسپه
اوده	هوپته	اوړی/ بیده/ خوب وړی/ خملاستلی/ ویده
اور	اور/ اهور	اهور/ وور/ هور
اوره	اوره	اوریځ/ وریځ/ ووره
اورېدل	وره	وربنت/ ورېدل
اوړه	ارت	دوړه/ میده سوي غله/ ووړه
اوړي	اوارتـــــي/ اور اتتي/ اورتتي	اوښتل کېږي/ بدلېږي/ څرخېږي
اوړد	اوخشیتي/ ورز/ هرازد	چغ/ غزېدلی/ وږد/ ووږد
اوس	اسو	تردي ګړیه/ دا مهال/ وس/ همدا شېبه
اوسپنه	سفنه	اوسپنده/ پولاد/ وسپنه/ هوسپنه

پښتو	اوېستا	مانا
اوسم	اسو	استوګن یم/ استېږم/ پایم/ ځای پر ځای یم
اوسې	اسو	پاړې/ وسې/ هوسې
اوش	ائوشه	بود/ سد/ سول/ هوښ
اوښ	اوشترا	اوش/ ووښ/ اوږد غاړی او لنډ لکۍ څاروی دی
اوښته	اوارته	اوړېده/ بدلېده/ څرخېده
اوښکه	آسرو/ اسرو	اوښه/ ایښکه/ سرامی/ وټوټ
اوم	امه	خام/ کچه/ نارسېدلی/ ووم
اونګه	ماونګهه	اونګۍ/ ماوګه/ مونګۍ/ میاشت
اوولس	هپته دسه	تر اتلس کښته او تر شپاړس لوړ شمېر یا نمبر
اووه	هپته	تر اته کښته او تر شپږ لوړ شمېر یا لمبر
اویا	هپتایتي	په نهه شپېته پسې شمېر یا لمبر
اوېجه	اوېجه	ټاټوبی/ ځمکه/ مېنه/ ورشو/ هېواد
ایره	اتر یه	اورپاته دوره/ مړه سکاره/ ییره
ایریي	ائیریه	په پښتو کښې اوس هم دود دی خیرن لوښي او دېګونه په ایره پرېولي چې په درناوي سره د اور له کبله ایره پاکه او سوتره ګڼل کېږي ددغه ځایه څخه دی‌چې ایره د پاك او سوتره په مانا دی او هغه ځای چې اورېکښې ایره کېږي ایره یي یې بولي
ایږ	ارشه/ اریشه	میلو/ یرږ/ یږ/ یو ځېرونکی ځناور دی

پښتو	اوېستا	مانا
ایش	یش	یش/ لکه په یشېدل کښې
ایشناو	یېش	ځوښېدل/ خوټېدل/ یشېدل
اشیدل	یایش	ځوښېدل/ خوټېده/ ایشېدل
اینجلۍ	جنۍ جینۍ	جنۍ/ جینۍ/ نجلۍ
اینځه	هنتچي	پرېولونکې/ تورخېله/ مینځه/ وینځه
اینته	انتر	اتر/ انتر/ پکښې/ دننه/ ننوتی
باختر	واختر	باختریش/ بخدای/ بخدېس/ پښنوېس/ واختر
بارومه	بارمه	پېتی رسونک/ وړمه
باړه	واره	باره/ دبرین دېوال/ واره/ وهاره
بامي	بامي/ بامیه	ځلاند/ ښایسته/ ښکلی/ ګلالی/ ګلمخی
بخښي	بخشهی	بخښوي/ بخښښوي/ پلوي/ ښندي/ ورکوي
بد	اکه	خواچې/ خی/ دښ/ ناښه/ ناوړه
بډ	بسته	بډه/ د پرتاګه بډه
بر	برز	اوچت/ برز/ پاس/ پورته/ لوړ
بر	اپیري	لکه په (برخېر) کښې
برزي سونګه	برزي سونګه	اوچت زاته سونګه/ لوړه اوسېدونکې سونګه/ په اوېستا کښې و هغه اورته وایې چې په اسمان کښې به د اهورا مزدا په وړاندې سوځېدی
برږغی	برزه واچیه	لوړ ږغی/ وچ ږغی
برنی	برزنت	برزنتی/ پاسنی/ پورتنی/ لوړنی

پښتو	اوېستا	مانا
بړستن	اپاستاراني	پړ/تلتك/ تلتيك/ كنځړ/ تيلتك
بس	ويسپه	بسته/ پرداغه پاته/ نورنه
بغ	بگه	بغه/ بگه/ ډبنگك/ غټ او جګ
بل	بيتيا	دانه/ دغه نه هغه/ نور/ ورپسې
بلاربه	باربره	اومېندواره/ برالبه/ پوړسېدلې/ ټنډه/ دوه ځانه
بلګ	وريكه	پاڼه/ پاڼې/ پڅه
بلونكى	زوتر	بانګويي/ بولونكى/ خبراوو/ راغوښتونكى
بن	هپانى	د دوو مېرمنو ښځه يوه
بنډل	بنده	بسته/ بنچه/ غوړشكه
بنګه	بنګه	د چرسو بوټى
بور	پوثره	پترى/ پوت/ پور/ زوى/ نارينه زوكړى ابور لكه په تربور كښې
بوري	بوري	په كندهار كښې د يوه ځاى نوم دى.
بويرشته	برشته	جغدى/ جلى بلى/ وريت
بوزل	وزيتي	بوتل/ بوتلل/ بيول/ چلول
بوزه	بوزه/ بوزيه	اوزه/ بزه/ وزه/ وز
بولي	زوانتي	بلي/ ګنې/ يادوي
بومى	بومى	آراوسېدنكى/ ايرميشت/ بوميا/ ځايي
بويه	بويه	پكار ده/ښايي/ وي به
بيا	ابي	بله پلا/ بل ځل

پښتو	اوېستا	مانا
بیاسپړېدونکی	ابي سادتر	بله پلا سپړ. ېدونکی/ بېرته سپړېدونکی
پاڼه	پرینا	بلګ/ پاڼی/ پخه
پچه	پشکه	اسك/ تاس/ خسنی/ یېسك
پخه	پخوه	اخلی پخلی/ پوخ
پر	اوپرې	باندې/ پرې
پر	پتي	لکه (پرغره ختل)
پرا	پرا	لکه په (پرانیز) کښې
پرانت	پراندزته	پرانیت/ پرانیست/ خوشي سو/ وسپړېد
پرخه	پرشویه	پرشی/ چنۍ/ شولنګ/ شونم
پرې	افري	پر/ پرباندې/ ورباندې
پرېمان	پرو	پروېڼ/ پرېوان/ ډك
پرې ویل	افري وچه	ښیراورته کول/ وچې پوچې ورته ویل
پړ	پریت/ پریته	پړیت سترګی/ خړسترګی/ رنګژړی/ ګرم/ ملامت
پس	اپایه	پاته/ پاتې/ پسته/ وروسته
پسله	اپې	بیا پسې/ پسته نو/ تردې وروسته/ وروسته نو
پسه	پس/پسو/ پوس	پخك/ پخکی/ ګړی/ مړیی/موړی/ پوسه
پسېرلی	اپاسره د یاکه	سېرلکی/ سېرلی/ مرغومی
پشو	فشو	پیشکه/ پیشو/ پیشي
پښتۍ	پرشتي	پوښتۍ/ د سینې نری هډوکی

پښتو	اوېستا	مانا
پښه	پشنه	پاپی/ پپی/ ښپه/ ښنه
پل	پدا/ پده	خاپ/ د پښې د تلې ښنه/ کرښپل/ منډ
پلا	پلاد	ټپال/ ټك/ چوپه/ ځل/ وار
پلار	پیتار/ پیتر	بابا/ پاتری/ دادا
پلن	پوانه	اوږد او پسورور/ پيړ/ پيت/ څپاړ
پله	پمان	چاپړی/ د تلي پټ/ دوريوه خوا/ يو اړخ
پلی	پده	پر خپلو پښو رهي/ پر پښو تلونکی/ څړه/ ځوړ
پمن	پمن	پمنی/ په پم اخته/ خارښتي/ د پم ناروغی نیولی
پنځلس	پنچدسه	په څورلس پسې شمېر/ پینځلس
پنځم	پوخذه	پینځم/ ترڅلورم لوړ او تر شپږم کښته
پنځوس	پنجاسته	په نهه څلوېښت پسې لمبر یا شمېره
پنځه	پنچه	پینځه/ په څلورپسې لمبر یا شمېره
پند	پنتای	پاټان/ پټن/ پن/ رو/ روده/ لاره
پو	پای	لکه په (پوول) کښې
پوت	پوتراو/ پوتهره	بور/ زوی
پوخ	پخوه	پخسوی/ پخه/ رسېدلی
پور	پاره	اوګرایي/ پاتې/ باندې/ پېر/ تاوان
پورې	پارای/ پاره	لرې (لکه پورې غاړه)
پورې	پرې	سره (لکه په تا پورې تړلی یم)

مانا	اوېستا	پښتو
پښتل/ پوښتنه کول/ تپوس کول/ ګروېږل	پرشات	پوښتل
پښتېدل/ پوښتنه ځنې کېدل/ تپوس ځنې کېدل	پرشتی	پوښتېدل
پیایل/ پېول/ څرول/ مال د څر لـه پاره څر ځای ته بېول	پا ی	پوول
بر/ در	اوبه	په
په	پایتي	پې
ماسته	پو/ پیو	پې
اپرا/ اپره/ دېب	پیریکا	پېری
اشنا کېدل/ پېزندل/ پېژنل	زنتي	پېژندل
ایکی/ پاسو/ خوشمرې/ روپی	پئیسه	پیسه
تاسو/ تئ	یوژم	تاسې
تاپ/ تودوخې/ سوروالی	تاف	تاو
اوېر/ براس/ توبښ	تپته	تپت
لکه (ترځایه/ ترکوره)	تارا	تر
لکه (ستا تر کوره پورې ځم)	هده	تر/ تا
تږی/ تندې اخیستی	ترشنه	تږی
تخځ/ تېشه	تخشش	ترښځ
بیا هم/ نو	ترو	ترو
اګو/ ترور/ د پلار خور	براتوریه	تروری
اکا/ د پلارورور/ کاکا/ کاکو	تویره	تره

پښتو	اوېستا	مانا
ترهېدل	تراس	ترېدل/ تور خوړل/ ډارېدل/ يرېدل
تريخ	تيخره	پلمو/ ترخه/ زلير/ زوړ/ کيخ
تس	تسه	تچ/ تش/ خالي/ ډډ
تښت	تخت	لکه په (تښته) کښې
تښته/ ته	تخته	بدې غړل/ تراټه/ خړه کښته
تښتي	تخش	بدې غړل/ تراټې ته تيار/ ترپي/ ځغلي/ خړه کاږي
تښتېدل	ترشتی	ترپېدل/ ځان کښل/ ځغلېدل/ خړه کښل
تم	تما	لکه په (تورتم) کښې
تنده	کرشت	تازه ټوکېدلی کښت/ کرشين/ نوی راشين سوی کښت
تنه	تنه	پړی/ تن/ ځون/ خټ/ کالبوت
تو	تو	ځای/ لکه په (جغه تو) کښې
توخمه	تئوخمه	اړمن/ تومن/ تومنه/ تېمنه
تود	تپت/ تپته	پو/ تاوجن/ تپتی/ سور/ هوړمن
تور	تاره	تاری/ تت/ ترورږه/ تياره/ رغوست
توركښ	كشتريیه	توربـاس/ تـوره کښونکـی/ کښتـری/ کښتوری
توږ	توش	لکه په (توږل) کښې
توکم	توخمن	اره/ پښت/ خټه/ زوزات
تومنه	تما/ توخمان	تمان/ تمه/ تومنه/ تومه/ تومان/ مايه
تويه	توَیه	رود خونه/ د اريا خونه

مانا	اوېستا	پښتو
اروندی/ تا	توم	ته
ته یې	تې	تې
اندېر/ تاریکه/ ترغونې/ خړه/ دوند	تا هره	تیاره
تکه توره تیاره/ توره دربه/ توره دربیله	تاهره تما	تیاره تم
پرېکوونکی/ تېز/ غوڅوونی/ ناپخ	پایرا	تېره
بدې غړنګ/ ترپله/ ځغاسته/ خړه کښنګ	تارشته	تېښته
ډغره/ لګېدل/ مخامخ کېدنګ	ستخره	ټکره
پاړو/ جوګ/ دروهه/ کوډې	یاتو	جادو
موښتی/ یو ځای/ یوخښته/ یوخښتی	یو خشتی	جوخت
جرګی/ دوژګی/ ژردګی/ سژګی/ چیژګی	د وژګی	جیږګی
اینجلی/ جلی/ جنی/ نجلی	جینی	جینی
برکښه/ چوړا/ د هره/ کلتی	کارېته	چپاړه
ببګر/ توتو/ څرخی/ کرکړی	کهرکتات	چرګ
اخړی/ چنې/ زده کړی/ د مزدك چوپړوال	ائیخریه	چړی
چینبل/ سورول/ شومل/ غړپل	چشتې	چښل
څبتی/ مترك	چکوشه	چکوښ
تې/ څې/ سې	چې	چې
پرکمه/کوم پلو	یذره	چېرته
کم ځای ته/ کوم ځای	کوذره	چېرې
تاختل/ تر پلل/ ځغستل	یوخته	ځغاستل

PROPERTY OF ACKU
8961

پښتو	اوېستا	مانا
ځغلم	زګد	تاختم/ تر پلم
ځغله	زګده	تاخته/ ترپله/ درګه
ځغلي	اسزګستو	تاختي/ ترپلي/ درګي/ منډه وهي
ځله	ذرایه	لکه (څو ځله/ درې ځله)
ځما	جمی/ هچه	زما/ لما/ له ما
ځمکه	زم/ زیم	خاوره/ زمکه/ زمی/ مځکه
ځوان	یووان	تورخوټی/ تورشونډی/ ځلمی/ مړانې وهلی
ځور	زواری	ازار/ ربړ/ زور/ زوراوی/ کړاك
څخه	هچه	څه/ خچه/ خخه/ خدای زده/.هڅه
څرمن	چرمن	بوزی/ پوټکی/ پوست/ چمړه
څرول	فشاونیاهي	پوول/ پیایل/ پېول/ څربول/ مړول
څلښت	سنیاستي	څلېښ/ سرېښ/ سلیخ
څلور	چتور	تر درې لوړ او تر پینځو کښته لمبر یا شمېره
څلوېښت	چتوریست	تر نهه دېرش لوړ لمبر یا شمېره
څو	چواز	څومره/ څونې
څورب	چرب/ چرپ	څورپ/ غوړ/ لغوړن
څورلس	څارو دسه	تر دېرلس لوړ لمبر یا شمېره
څوک	خیکه	کم/ کوم/ کس/ چا
څه	چیت	لکه (څه کوې)
څېر	چیدره	پهېړ/ ځانده/ څبرمه/ ورته

پښتو	اوېستا	مانا
څېره	چيځهــــــره/ چېهتره	بڼه/ جوله/ چته/ سکوی
خپل	خواتــو/ هــوې هيديا	ځانته/ ځاني/ خواته
خدای	بګه	بغه/ بګه/ څښتن/ خدی/ خديو
خر	خره	اوږد غوږی/ اش/ خرۍ/ خريان/ مردار هډی
خښمه	ائسمه	ايشنا/ برغز/ خښم/ خوشکه/ ينبم
خوابنې	سواشـــــېــرا/ سواشرو	خوشوی/ د ښځې مور/ د مېړه مور
خوب	خوفنه	اررِاو/ بيدېدنه/ پرېوتنه/ څملاستنه
خور	خوانهر/ هوګهر	خونده/ خوينده
خوري	خورتی	خواره ژويي او تېروي يې/ نغړي
خوړ	خور	خوراك
خوږ	خوريزيشته	په زړه پورې/ خوندور/ مزه ناك
خوږه	خشده	خواږه/ خوږلني/ شيرينی
خوسر	خواسورا/ هوسوره	خسر/ سخر/ د ماينې پلار/ د مېړه پلار
خوشه	اوشه	څنکه/موټکه/ وږی
خول	خوده	تغ/ د اوسپنې خولی
خوله	خويه	پتخول/ ترپوست راوتونکې اوبه/ خوېله
خوند	خوندوره/سواد	توه/ خکه/ مزه
خيره	هيخره	چټلي/ خچنه/ خوری/ منګ

پښتو	اوېستا	مانا
خیشت	خشوست	خوشت/ لوند
دا	تیه	دغه/ همدا/ همدغه
دانه	دانه	لونکی/ لونه/ ننکۍ/ نونکی/ نونه
درپی	درفش	بیرغ/ جنډۍ/ ځلی/ رپی
درست	درواستې/ دروستې	بشپړ/ ټوله/ غونډ
درغل	درګوانت	چلی/ درغلندی/ درواغجن/ دروهلی
درمند	درو	درمن/ درند/ درو
درواغ	درواغه	دروه/ سوړه/ سوڼه/ سوڼې/ نارشتیا وینا
درو مم	درومو	ټګ کوم/ څم/ خوځم/ لاروهم/ یونم
دررسېدل	دراومان	خوځېدل/ یونېدل
دروېند	درونت	ټګ/ دروهجن/ دروهلی/ دروهونکی
درې	درایه	تر دوو لوړ لمبر یا شمېره
دریا	زرایه	راده/ زرایو/ سیند
درېږه	دریګه	تمېدنګ/ درېدنګ/ درېږ/ درېږی
درېغ	دارګه	درنګ/ دم/ لارغه/ لب
دښ	دژ/ دش	بد/ دوښ/ لکه په (دښمن) کښې
دښت	دش	بېږیاو دښته/ راغ/ راغه/ مېره
دغه	هچه	دا/ همدا/ همدغه/ هوی
دلته	ایدا	ایدا/ ایلته/ ایلې/ دلې
دنګول	نې دنګتر	سمول/ نېغول

پښتو	اوېستا	مانا
دننه `	انتر	اتر/ ايننه/ پکښې/ ننوتلی
دورې	دورې	لیرې/ ورایه/ وریا
دوږخ	داوژګهـــــــه/ دژانګه/ اوژګهه	تاترین/ دوغس/ دوغښ/ ورګړ
دوست	زوش	تېرونی/ خپل
دوښمن	دش مینـــــــو/ دوژګه/دوشترا	دښمن/ دښن/ میرخمن/ میرخی
دوولس	دوه دسه	تریوولس لوړ لمبر یا شمېره
دوه	دوه	تر یو لوړ لمبر یا شمېره
دوی	دوی/ دویه	د (دا/ دغه/ او ده)ډېر ګړی
دویم	دوییه/ دوې	دوهم/ دویم/ دویی
د هراوت	هراوتي	دېهراوت/ هراوتی/ هراهوتی
دېب	دایوه/ دېو	جینې/ خړیس/ رچ
دېرش	دریسته	ترنهه ویشت لوړ لمبر یا شمېره
دیرلس	درې دسه	تر دوولس لوړ لمبر یا شمېره
دین	داینا	کېت/ کیش/ ګروه/ لار
ډېوه	د یـــوا/ دیـــوه/ دئېوه	څراغ/ څیراغ/ ډیا/ ډېوا
راغه	راګه	ډنډاو/ راغ/ شین ډنډ/ شنیلی
راغلی	ګاتکه	دلې/ رارسېدلی/ راستون سوی
راوست	اوادیېته	اورې دی/ دلې دی/ راوړی
رژېدل	هیریز	پرېوتل/ تویېدل/ رالوېدل

پښتو	اوېستا	مانا
رش	رایشه	څووه/ رمۍ/ زهوب/ نو
رشتیا	ارش	رښتیا/ روکه وینا
رشتیاتوب	ارشتات	ارتوب/ رښتیاتوب/ روکتوب/ یو مختوب
رشه	رشته	اسنا/ بنه کړه
رغړي	ګرت	اورېړي/ غړي/ ګیلیړي
روخ	روچه	روڅ/ روڼا/ ورڅ
رود	زرایه	د اریا/ زرایو/ سیند
روښنا	روخشنا	اغيې/ رڼا/ روڼا
روڼ	راوچه	تېغون/ ځلاند/ رغ/ روښان
ریچه	ریکشه/ لیکشه	د سپږې هګۍ/ ریچکه/ ریشکه/ وړه سپږه
ریشتونی	اریشوا	رښتونی/ رښتیانی
زات	زات	پیدایښت/ زووال/ زېږی
زاته	زاته	زوواله/ زېږې
زده	ارزه	ازده/ په سوچ کې/ پیاد/ یاد
زده کول	چشتایتي/ چشتي	په سوچ کښې ځایول/ پیادول/ یادول
زر	هزانره	سل سلیان
زړه	زرده/ زره ده	خوا/ ړه/ من
زړه ور	زري ورای	باتور/ بې بیري/ زړن/ مېړنی
زغاست	ازګاستي	په منډه/ ځغاست
زغلم	زګد	په منډه کېږم/ ځغلم

پښتو	اوېستا	مانا
زن	زن	لکه په (تورزن) کښې
زنګون	ژنو	ټکی/ ټیټکی/ د پښې هغه برخه چې ورون او پونده سره مونښلوي.
زنه	زانو	ژبون/ د لاندې شونډې اومرۍ تر منځ هډوکې.
زو	زا	لکه په (زوول) کښې
زور	اوجـــو/ زور/ سوره	تاو/ خروښ/ سورښت
زوړ	زورا	پوخ/ په منګ رسېدلی/ زپ/ کمزوری
زوړ	زرد	د ښې وتلی/ سولېدلی/ غورازه/ له کاره وتلی
زوم	زاماتر/ زماتره	د نور مېړه
زوول	زا	پیدا کول/ زوکول/ زېږول
زوی	پوڅره	بور/ پوت/ پور/ زی
زه	ازم	اځم/ اځه/ ازه
زېږې	زایتي/ زییتي	پیدا کېږي/ زوکېږي
ژاوله	ژاتو	پاپړی/ چیړ/ زاوله/ ژتی/ ژوله
ژبه	هرو	اژوه/ جبړك/ جبه/ هربنه
ژر	ژره	په بېړه/ په تلوار/ زر/ هله
ژمی	زیاو/ زیم	جمی/ د یخني موسم/ زمی
ژند	زند	لکه په (پېژند) کښې
ژواک	ژوا	ځواك/ جوندون/ ژوندون/ ژوه

مانا	اوېستا	پښتو
جور/ ډوب/ ډیپ/ غرې وري/ ننوتی	جفر/ ژفره	ژور
اجه/ برټ/ ژرۍ/ ژروی/ شو لکه	ژرو	ژوره
جوند/ جیو/ زوند/ ژیوه	ژن/ ژونت	ژوند
د ساه خاوند/ ژوی/ ساکښ	ژیو	ژوندی
رنځړی/ زېړ/ ژړ	زیری/ زیریته	ژېړ
پاروکۍ/ ږمونځ/ کاځې	فشنچي	ږمنځ
بمبل/ حوزه/ د زنې شاوخوا وېښته	ریشه	ږیره
بې تودوخي/ یخ سوي	سارتا	ساړه
بجه/ بوګړۍ/ بیجه/ شپږه	سپیش	سپږه
سورلنی/ سورلونی/ سوور/ کښېنستلی	اسپه باره	سپور
توتو/ چخا/ چیخا/ کوچ/ لمتهك	سپن	سپی
بې وخت د کوچیني غورځونه او زېږونه/ زیان/ سپازه	سپایه	سپیازه
ایرن/ په خاورو ککړ/ خړ/ دوړن/ سپېرخولی	سپېره	سپیره
بې توله/ توزن/ ټیټ/ سپك/ سپکی	سپکه	ســــپي غوندې
پاغونده/ سپیت	سپیتا	سپین
سپین تما/ سپینتمن/ سپین توخمی/ سپین تومنی	سپینته مینیو	سپینتمان
دتا/ یتا/ یتو	ستا/ هچه	ستا
استوګنځۍ/دېس/ ستهان/ هېواد	ستان	ستان
په ښه سترګه کتل/ دروند بلل/ غټ ګڼل	ستو	ستایل

پښتو	اوېستا	مانا
ستر	ستاورا	اوچت/ بګ/ غټ/ لوی/ مهی
ستړګه	ستېره	چکه/ لیدغړی/ لېمه
ستړی	سترینه	انه/ بې دمه/ ټپلی/ ستومانه
ستم	ستمبه	اندېر/ بلمبغ/ تېری/ زیاتی/ ستم
ستن	ستونه	د ګنډلو ستن چې سپنسی ورلوېږي
ستن	ستن	لکه په (ستنېدل) کښې
ستور	ستور	ستربوده/ غټ څاروی/ لویبول
ستوری	ستویسه	ستبری/ ګوپ/ ګوپان
ستون	ستونه	پښی/ ستن/ سته/ سکام/ مته
سته	استه/ هه سه	پیدا/ چیدی/ دی
سر	سر/ سره	ککری/ کوټی
سره	سره	تر څنګه/ تل/ مل/ هم ښنګی/ یو ځای
سړه	سریته	بې تودوخې/ سوړ/ یخی سوې
سږ	سخشه	اوسنی/ دا/ دغه اسخ/ همدا
سږی	سوش	پپوس/ پړپوس/ سخې/ شژی
سکڼل	سچنده/ سکندو	پرېکول/ سکښتل/ سکندل/ سکنودل
سکور	سکرنه	سوخته/ مړې سوې سکروټه/ منډلی
سکه	هخه	ربنتینی/ سکنی/ د یوه مور او پلار زوکړی
سل	ساتا/ سته	په نهه نوي پسې شمېر یا لمبر/ لس لسیان
سوځول	سوچه	اوراچول/ ایره کول/ دودول، لوګی تري ایستل

پښتو	اوېستا	مانا
سوځي	سوچیتي	ایره کېږي/ بلېږي/ دود ېږي/ لګېږي
سوخت	سوخته	سوځېنت/ سوځنګ/ سوی
سور	سخرا/ سوخرا	انار غوندې/ رتې/ شونډکی رنګ/ ګورجه
سوره	سوره/ زور	تاوتاوی/ زور/ سورتوب
سوری	سوری	پنځر/ تپوبکی/ سری/ وت/ وتکی
سوړ	سریته	بې تودوخي/ کنګلی
سوټک	سونګه	دودول/ سوځل/ سونګه/ سیځل/ لوګی ترې ایستل
سوڼ	سوشنه	پزه سوغل/ سڼ
سوه	سفه	پاکوښه/ ثوه/ سم/ سوم
سېږي	سوچیه	سوځېږي/ دودېږي/ لوګی کېږي
سیند	هیند	سین/ سیندهو/ هغه رودي اوبه چې د مځکې پر مخ بهېږي.
شئین	سئینه	شندی/ شینا/ شیین/ یولوړ الوتونکی ښکاري مرغه دی.
شا	پرشتي	استربل/ ځټ/ ملا/ وروسته خوا
شپاړس	شوش دسه	تر پینځلس لوړ لمبر یا شمېره
شپږ	شوش	تر پینځه لوړ لمبر یا شمېره
شپون	شپویتي	بانډیسي/ پاسوان / شپنکی/ ګډبه/ لېربه
شپه	خسپ/ خشپه	تر ماښام وروسته تیاره وخت چې د خوب له پاره وي.
شپېته	شویشتي	تر نهه پنځوس لوړ لمبر یا شمبره

پښتو	اوېستا	مانا
شپيشته	اسپيشته	يو ډول وانښه دي چې ځاروي يې خوري.
شته	هيشته	چيدى/ دى/ سته
شکوړ	سکورينه	سکوړ/ سوکل/ شکاړ
شکه	سيکه	ريچ/ رېګ/ سال/ سول/ ګټکى
شل	ويسسيتي	تر نونس لوړ لمبر يا شمېره
شم	شم	لکه په (شمرم) کې/ د شپې يوه برخه
شمېر	مرانه	کړندر/ ګړندر/ ګڼه
شنل	خشنا	اوشنل/ تيتول/ خورول/ نوستل
شو	سو	سو
شوده	خشوييته	شيده
شول	شيو	سول
شوه	شوته	سوه
شين	اخشينه/ خشينه	اسماني/ اوشبتي/ نيلګون/ نيلي
ښاد	شاتى	اندى/ خوشال/ خوښ/ ښېراز
ښاده	شاته	اندۍ/ خوشاله/ ښېرازه
ښار	خشاذره/ خشتر/ خشتو	کندى/ ګرام/ لويه کلا/ نغر
ښايسته	خشائته/ خشئيته	خايسته/ پيمخى/ زړه وړونکى/ ښکلى/ ګلمخى.
ښايسته يما	خشئيته ييما	خايسته يمّا/ پيمخى يما/ زړه وړونکى يما/ ښکلى يما/ ښېسته يما
ښځه	ستريچى	ارتينه/ چاڼۍ/ سړۍ/ مېرمن

پښتو	اوېستا	مانا
ښکلی	سریرا/ سریرو	ډولي/ سریری/ ښه ایسېدونکی/ ګلالی
ښکنځل	دوش سراوه	پوچ ویل/ سپك ویل/ ناوړه وینا
ښو	شیو	لکه په (ښوول) کښې
ښوول	سراویه	جوتول/ څرګندول/ ښکاره کول
ښوونه	ښیو خنه	جوتونه/ څرګندونه/ ښودنه
ښه	هه	بې/ په زړه پورې/ خه/ غوره/ هو
ښه اسپه	خواسپه	په زړه پورې اسپه/ ښه اسپه
ښه رشه	هورشته	خه رشه/ غوره چلند/ واوارشه/ هوکړه
ښی	د شینه	راسته
غاړه	ګ راه	غړانګه/ غړی/ مغزی/ ورمېږ/ د سراو تنې تر منځ برخه
غالي	ګاتو	انګړ/ ځای/ سرای/ غولی
غانده	ګاندیته	تراته/ راټه/ غندۍ/ ملامتوئ
غدی	ګدی	داړه/ ډاکه/ لاره نیونګ/ لاره وهل
غر	کومنه/ ګیري	روه/ غور/ کوپه/ ګرت
غربي	ګرب	څګل/ سیاګك/ غړیك
غرمه	ګرمه/ ګریمه	برېځر/ د ورځې نیمایي/ لمرتاو
غري	ګرت	څرخېړي/ رغړي/ کړېږي/ ګیلبړي
غښتلی	خشتاو	اوږور/ رټ/ زبرلاسی/ زورور/ هینی
غشي	شو/ یشو	اغر/ شاړه/ شتی/ شیتی/ یشی
غل	ګده	شکوونکی/غدوی/غدی/غلاکوونی‌لځوونی

پښتو	اوېستا	مانا
غلا	ګدیه	پټول/ توغول/ شوکه/ لارنیول/ لاروهل
غلی	ګتکه	لکه په (راغلي) کښې
غندلی	ګاندیتکه	بدګېلی/ تر تلی/ رټلی/ غاندلی
غنم	ګنتومه	غله
غوا	ګو	او/ پرمېښې
غوبه	ګوپانه	غواهو/ غوبنی/ ګوروان
غورنیکه	ګورنیکه	د پلارنیکه/ د نیکه پلار/ غرنیکه/ نیکه بابا
غوږ	اوش/ ګاوشه	غوشه
غوښه	ګوشه	ایشی/ ښشي/ ښېتې/ خځکی/ سربه
غونه	ګونه/ ګوپنه	خیل/ ډول/ ګونه
غویی	ګویه	ډنګر/ غځکی/ غوایی/ غوځکی
غه	ګت/ ګېت	لکه په (دغه/ هاغه او هغه) کښې
غېلی	ګیه	رمه/ غېله/ غیېله/ ګله/ ګوار/ لېري
کار	کاریا	پازه/ چار/ کړه
کاره	کاریته	کرکېلوي/ کري/ کښتوي
کاږي	کارشتي	باسي/ بهروی/ د باندې کوي يې/ کښې يې
کال	سرده	درې سوو پینځه شپېته ورځې/ دوولس میاشتې
کان	کان	درنګ/ کاړ/ کاڼ
کاندي	کړنه وتي	پر ځایوي/ کړي/ کوي/ کي

پښتو	اوېستا	مانا
کانیز	کارنا/ کرنه	تیږن/ ډبرین/ کاڼین/ کنګړ
کاوه	کاوه	پاك چاري/ پاك کهولي/ هوښیاري
کب	کپل	ماهي/ مایی/ مشی/ مهی
کتل	کاس	سترګې رغړول/ کاسل/ کسل/ وینل
کر	کرش	کرښت/ کرنه/ کرهڼه/ کښت
کرښ	کرش	کاږل/ کرښل/ کښل/ لیکل
کرښه	کرشت	پانۍ/ پټاره/ رښکه/ کیله/ لیکه
کرک	کهرك	باتېرى/ بتېر/ مرز/ ورزړ
کرل	کرش	کرښتول/ کرکول/ کرهڼه کول/ کښت کول
کروند ګر	کرشیوت	کرښتګر/ کرکوونکی/ کرونکی/ کښتګر
کرهڼه	کرشي	کرښه ایستنه/ کرلیکه/ کرڼه/ کرونده
کړ	کر	کا/ که/ کي
کړل	کریتا	پرځایول/ کاول/ کول
کړي	کرتي	پرځایوي/ کاوي/ کوي/ کاندې
کسر	کاسو/ کسو	په منګک تر نورو لږ/ کچ/ کشر
کسل	اکسل/ کاس	سترګي اړول/ کاسل: کتل) / ګورل/ وینل
کښت	کرشته	رښکه/ کښ/ کرښکه
کښته	شکیبه	ښکته/ شېوه/ ښکېته/ کښته/ لاندې
کښل	کارش/ کرش	ایستل: باسل / بهرول / کاږل
کښې	کشم/ کشېم	لکه په (کښېناستل)کښې

پښتو	اوېستا	مانا
کښي	کشي	کي/ کښې
کله	کده	ککره/ ککرۍ/ کوټې
کله	کره	څه وخت/ کوم مهال/ کوم وخت
کم	کم	څوك/ څه/ کوم
کمکی	کمنا	کوچینی/ موناني/ نانی/ وړوکی
کند	کاند	کاند/ لامبات
کنده	کنته	جوبړ/ چوغالی/ کایی/ کویی
کنل	کنه	ژورول/ غوچول/ کنول/ کینل
کڼه	کرنه	په غوږو درنه/ په غوږو کمزورې
کوپ	کوفه	راوتلې اوږه/ کو/ کوب/ وتلی ځای
کوټل	کرش	ځېل/ ځیځېرل/ ټوټه کول/ کواټل
کوټه	کته	ځېر/ خونه/ د ناستې ځای/ سرپناه
کول	کرنو	پر ځایول/ کاندل/ کړل
کومی	کم/ کام	ستونی/ غړنګ/ مرۍ
کوڼ	کرین	په غوږو درونډ/ په غوږو کمزوری
که	کت/ که	اګر/ په دې/ کنه/ مګر/ نو
که ماکړای	کت کرت ماکیت	که ما کولای
کیشپ	کسیپه	شکرتتۍ/ کاسه ګرب/ کسیپۍ/ کسپ
ګام	ګامه	پل/ پی/ ډانګی
ګرګی	ګرینه	د اینې په ناروغۍ اخته/ کوربخې/ ګرګین

پښتو	اوېستا	مانا
ګروه	ګریوه	جاغښې / ګرېوه
ګل	ویل	جنډی/ جونډی/ کوکنه/ کوکۍ/ ویل
ګوته	انګوشته	انګوشته/ ټپ
ګونه	ګونه	ځیل/ ډول/ رنګ/ غونه/ ګونه
ګېډه	ګېځه	مړه خېټه/ نس
ګیر	ګریو	په لاس کښېږ/ په موټ کښېږ/ رابند/ رامنځ ته سوی
لار	رایدیا/ رېیه	پاټان/ پند/ تلنځی/ روده/ لیار/ لیر
لاس	زاس	اته/ چاچۍ/ چکو
لاسته	زاسته	لاستی/ موټی
لدې	ردې	لپاره/ لره
لر	ادارا	اړخی/ ټیټ/ کوز/ ورای
لړل	درتانو	په لاس کښېږ /درلودل/ درلوول/ لړنګ
لړه	رله	ته/ لکه په (تالره درځم) کښېږ
لس	دسه	تر نهه لوړ لمبر یا شمېره
لک	لك	سل زره
لم	دومه	سپینه/ شلم/ کلکه وازګه
لمر	اهور/ هور	غورمه/ لمېر/ مر/ میر/ نور/ میترا
لمونځ	مزده	درناوی/ ستاینه/ مونځ/ نمونځ
لور	دوګدر	بچۍ/ د مور او پلار ښځینه زوکړې
لوشل	کشي	لوغل/ لوول/ ولشل

پښتو	اوېستا	مانا
لوګی	دوتي	دود/ لو/ لوه
لولي	نیباد	لوستي/ وايي/ وللي/ یلي
لومه	دمن	پخ/ جال/ دام/ دومن/ دومی/ ډبې
لوی مسر	مسي شته	سروسی/ غټ میر/ لوی مشر/ لوی میر
له	ادت	څخه/ څه/ لکه (له تا مې وغوښت)
لهر	لهر/ ائوروت	توند/ چټك/ ګړندی
لهر اسپه	لهر اسپه	تونده اسپه/ چټکه اسپه/ ګړندۍ اسپه
لیدلی	دا درسه	کاسلی/ کسلی/ کورلی/ وینلی
لیرې	دویرې	ایسې/ پارا/ پورې/ دورې/ هیسته
لیکل	دیپي	د بل/ دیپل/ ډبل/ ډیبل/ کرښل/ کښل
لېمه	دېمن	چګه/ لید غړی
لېور	دېور	د مېړه ورور
لېود	دېوه	بکاړ/ بګیاړ/ ډېبتر/ شرموښ
ما	منا	لکه (ما خپل چاړ تر سره کړ)
ماخوستن	خشافنه	ماسخوتن/ د نیمې شپې یوه برخه
مازغه	مزګهه	کوسره/ ماغزه/ مغز
ماشی	ماسیکه	ترنګوسه/ غوماشه/ میاشی
ماښام	خشاف نیه	بېګاه/ ترمل/ تورمهال/ تیاره وخت
مالګه	نمالګه/ نمدکه	خیپیاکه
ماته	میته/ میتنه	باړی/ بانده

مانا	اوېستا	پښتو
اومنت/ اومند/ بغرګه/ ډولنګه/ لویه شپله/ منت	منته	مانده
لونسی	مخش	مچ
او لکه/ ځمکه/ خاوره/ زمکه/ زمی/ زیمی	زم/ زیم	مځکه
بوتی/ پوتی	موخه	مخ
بروه/ بېروه/ کېبلی/ وابنه	مرغه	مرغه
الوتنی/ چوچو/ مارغه/ مرغی	مرغه/ میریغه	مرغه
بګړی/ مر/ مړتوب/ مړینه	مهرک	مرګ
مړکیږي	مریتي	مري
ارواختلی/ بې سا/ سړه خوله/ مړی	مریته	مړ
کرك/ نمړز	خورتیکه	مړز
نس ډکېدنه	مر شویه	مړښت
ساختل/ مړ کېدل	مرتا	مړل
توریالی/ زړه ور/ مېړنی/ مېړه/ ننګیالی	مریتان	مړنی
ډوډی/ نمړی/ نوړی	خوریته	مړی
جومات/ ماجت/ ماجیت/ مزګت/ نمزدك	مزدك	مزدک
پر له وهلی/ تکړه/ ژنی/ غښتلی/ مړوچ/ هڅور	مز/ مسیشتا	مزی
انډه/ میندا	میشه	مږ
سالار/ سـ ـنه/ مشر/ مهسر/ میر	مسیا/ میشته	مسر
بور/ شدری/ کمر/ ملیا/ ملیه	میدیا/ میدیه	ملا

پښتو	اوېستا	مانا
ملګري	هچامنه	انډیوال/ هڅه من/ مل
من	منه	تول کاڼي/دړې/ منیا
منډ	منت	لکه په (منډل) کښې
منا	نمنا	څار ځای/ څپره/ څپرۍ/ سودله
منل	ماین ایتی	خوښول/ رښتیا بلل/ غاړه ایښوول/ هوکول
منڼه	منه	په ژبه او خوله خوښي څرګندول/ خوښڼه/ منښت
منۍ	همینه	پاڼېزيژ/ خمسور/ د کال درېیم موسم/ وهیل
مور	مور/ ماتر	ابۍ/ ادې/ ببو
موږ	اهماشو	لکه (موږ سبا وپښتونخوا ته ځو)
موږک	موشیکه	بلانګوړی/ مږك
مه	مه	نا/ نه/ نې/ یا
میاشت	ماستي	اوږمکۍ/ اوږمۍ/ اوګمۍ
میر	میتهره	لمر/ مر/ میترا/ نور
مېرمن	مینه	ماینه/ مېړوښه/ مېړه لرونکې ښځه/ مینه
میره	مادریا	مېرنۍ/ نومولې مور
مېړه	مارتییه	د کوچنیانو پلار/ ښځه والا/ کوروالا/ واده سوی
مېړه	ماشیه	دوره بول/ سړی/ ماتو/ مرخ/ وګړی
میژي	میژیتي	بولې کول/ متیازې کول
مېږه	ماشیه	مښه

پښتو	اوېستا	مانا
مېږد	مئشه/ مېش	مېښه
مېږی	مئوایری	میږدی
مېشت	میئشت	استوګن/ تیکاون/ دېره سوی
مېلمستیا	مېئمسته	بلنه/ بلون/ راغوښتنه/ مېلمه کول
مېلمه	مئیهمن	بللی/ بوللی/ راغوښتل سوی/ یاد کړل سوی
میندی	مانتیا	ابیانې/ ادیګانې/ مندې
مېنه	مېخنه/ نمېنیه	استوګنځی/ ټاټوبی/ تیکانه/ مېشتون
مینه	مئیتی	زړه ترنګ/ دوستي/ رټ/ ګرانښت
ناوې	نافیه	د واده پېغله/ زړونګه/ نوې او تازه واده سوې
نر	نر/ نریه	ناښځه
نژدې	نژدې	پخوا کښې / تر څنګه/ جوخت/ څرمه/ خواپخوا
نږور	سنوشه	د زوی مېرمن/ مږور
نس	مرشوي	خړی/ ګېډه/ مړښتکه
نسک	نسك	پډی/ پوستك/ لیکی/ ټاپي یا لیکلی جونګ
نمسۍ	نپته	د زوی لور/ د لور لور/ لمسۍ/ نپه/ نمۍ
نمونځ	نماچ	درناوی/ لماځ/ مز/ مونځ
نن	نو/ نورم/ نېن	همدا ورځ
نو	نافیه	نس غوټه/ نوم/ نوه

پښتو	اوېستا	مانا
نور	هور	لمر/ نمر/ هور
نولس	نودسه	نونس/ تراتلس لوړ لمبر یا شمېره
نوم	نمان/ نمه	د سړي او شي ځانته توری
نوی	نوا/ نویتي	تازه/ تند/ سانخچه/ نوزی
نه	نو/ نوه	نهه/ تر اته لوړ لمبر یا شمېره
نه	نویت/ نه	نا/ نټه/ نې/ یا
نیس	نس/ نیس	لکه په (نیسم) کښې
نې	نویت	نا/ نه/ یا/ نه یې
نیکه	نیاکه	د پلار پلار/ د مور پلار
نیول	ګریو	اخاښل/ ټینګول/ ډ ځان کول/ ګیرول
نیوي	نوایتي	نوي/ تر نهه اتیا لوړ لمبر یا شمېر
و	بوته	وۍ/ وو
و	و	لکه په (وګروهېد) کښې
واته	وازتی	ایسته کېدل/ ختنګ/ د باندې تګ
واده	واذو	د زوم او ناوې د واده کړاندې/ کور جوړونګ
وابښ	باستره	بدریشه/ بیاسته/ رسۍ/ وابښی/ ویاسته
وابښه	وره شه	شنه/ ورشکی/ ورشه/ وشکی
واله	وایدی	ببله/ لشتبی/ ویاله/ وېله
وان	وان	خوندي کوونکی/ ساتونکی/ لکه (ګا ډیوان)

پښتو	اوېستا	مانا
واوره	بافره	ځپرکې ځپرکې سپین اوربښت
وت	وز	لکه په (وتنګ او وزي) کښې
وته	وازته/ وزته	بهرېده/ خته/ وته/ وزه
وچ	هوچ/ هوشکه	بې اوبو/ بېټ/ ځوړ/ سپرخې
ور	دوار/ دواری	پاسه/ دړه/ دروازه
ور	اورا	لکه (دوی ته به يې ورکړم)
وراره	براترويه	د ورور زوی/ وروړزی
ورځ	راوچه/ روچه	روځ/ روځه/ روڼا
ورځې	بروت	وروځې/ د سترګو د پاسه میاشت ډوله وربښته
ورژنې	فرژن	پرېکوې يې
ورشه	وره سځ	اورشو/ ځرځای/ راغ/ ورشو/ ورشه
ورشه	ورته	اورشه/ راغه/ ورته
ورور	براتر	باکو/ دادی/ رور/ لالا
وروسته	اپاره	پاته/ پیاګی/ ترځټ/ ترشا/ هیسته
ورون	رانه	ادونمم/ پتون/ رون/ د زنګانه ځخه پورته غوښنه برخه
وره	وره	اورېدل/ ورېدل
وریت	ورګه	الوی/ تغولی/ کباب/ ورګی
وریجه	وروينجه	ممی/ وريژه
وریجې	ورويجې	ممی/ ممیانې/ ورېژې

پښتو	اوېستا	مانا
وربېدل	واره	اوربښت کېدل
وربښته	ورتا/ ورسته	خلی/ غونی/ وال/ وېښته
وړ	ور	پر ځای/ پکار/ جوګه/ غوره
وړ	بریته	برل/ بریاکول/ بودول/ ګټنګ
وړمه	براته	بودومه/ ګټمه/ لاس ته کومه
وړو	بارمه	بارومه/ ګټو/ لاس ته کوو
وړوکی	اپېرې تایو که	پاپرکی/ ژنی/ کوچینی
وړومبی	فراتیمه	پرونی/ لومړنی/ مخکینی
وړونکی	برتوم	برېدونکی/ بودوونکی/ ګټونکی/ لاس ته کوونکی
وړی	وارنا	پت/ پشم/ پیګنی/ ورګك
وړي	باریتي/ بریتي	ترلاسه کوي/ ګټي
وز	وز	لکه په (الوزل) کښې
وز	وز	لکه په(وزي او ننوزي) کښې
وزر	بزور	اوزی/ ځنګ/ کونځر
وزي	وزیتي	خیژي/ د باندې ځي
وزیر	ویچیرا	وجویر/ وجیر/ هجویر/ هجیر
وژ	ژن	لکه په (وژل) کښې
وژنم	اوجنمي/جنمی	ژوبلم یې/ غځوم یې/ وجنم
وژني	ژه	ارواترې کاږي/ ژوبلوي یې/ سا اخلي
وږمه	وخشمه	الوېښ/ ایشمه/ نرم باد/ نری وو/ ومم

مانا	اوېستا	پښتو
خوشه/ واښکی/ وشکالی/ وښکولی	اوشه	وړی
تلی/ تللی/ تېر/ لاړ	اوه دارته	ولاړ
ډزوه/ سوړوه/ وېشتل	وله.	وله
برغنه/ پډه/ جړانګو/ خړانګو/ نوروزی	وايتي	وله
ډزوي/ واری کوي/ وېشت کوي	ويده	ولي
لوېشت	ويستي	ولېشت
بند/ بندی/ تړ/ د اوبو تړ/ ورخ	بند	وند
بنچه/ غوړشکه/ ګېډی/ ونده	بنده	وندنی
درخته	ون/ ونه	ونه
اوا/ باد/ ماروت/ ود/ ورښ	واته	وو
چونی/ کچه/ کچی/ کوچینوتی	خوريته	ووړ
بود کړی/ تر لاسه کړی/ ګټلی/ وړی	بريته	ووړ
اوړی/ دوبی/ د کال دوهم موسم	وهار	ووړی
خربانګ/ د خره وونګ/ رايی/ نړا	وانګ	ووڼګ
په زړه پورې/ وا وا/ وهو	وه	وه
پړسول/ تپول/ تکول/ درزول/ ډبول	اوجن/ وېجن	وهل
ساتونکی/ مشر/ لکه په (ميرويس) کښې	ويس	ويس
وړي يې/ يوسي	وزيتي	ويسي
خبرې کول/ ږغېدل/ وايل	وك	ويل
اوبه پرتېرول/ پرېولل/ مينځل/ ولل	ويچ	وينځل

پښتو	اوېستا	مانا
وينل	واين/ وين	ليدل
وينه	وهونه	سروبه/ يينه
ويني	وهوني	سروبي/ ييني
ويني	وينيتي	ليدل کېږي/ ورته ګوري
ويشت	وهيشت	وهيشت/ لکه په (يوويشت) کښې
ها	ها	آ/ آغه/ هاغه/ هايه
هڅه	هچتي	تلاښ/ زيار/کوښښ/ لټه/ هلې ځلې
هډ	هچه/ هده	اډ/ اډوکی/ هډه
هډو	هديم	بنسټيز/ تاداوی/ ستېز/ سر/ مونډيز/ د وګړو سټه او بنسټ هم سردی.
هر	هوروا	ټول/ لکه په (هر يو/ هرکس) کښې
هسک	اسکت/ اسکه	اوچت/ بر/ جګ/ دنګ/ لوړ
هغه	هکت	هماغه/ هوغه/ همهغه
هلته	اوده	اورېته/ اولته/ هاخواته
هله	ادا	اله/ هغه وخت
هم	هم	لکه په (همزولي) کښې
همهلته	هذره	هورېته/ هوغلته/ هولته
هو	هو	بنه/ واوا/ وه
هورې	اوذره	اورې/ اورېته
هوښ	ائوشه	اوش/ پام/ سد

پښتو	اوېستا	مانا
هوما	هاوما/هشئومه/ هما	اومان/ اومه/ ومه/ هومه
هوماغوندې	هوماګونه	هوما ډوله/ هومازنګی/ هوماګون
هویه	هوه/ هویه	اوی/ ویه/ هایه/ هګۍ
هیله	جادیه/ زوش	آرزو/ امته/ اومېند
هیندوکښ	اپارسین	پارسین/ هیندوکس
هېواد	دا هیـــو/ هــد/ هدمن	استوګنځی/ ټاټوبی/ هواد
یس	یس	لکه په (یستل) کښې
یشنا	یش	ایش/ جوش/ خوټې
یله	یده	هله
یم	اهمی	لکه په (زه یم) کښې
یو	ایو	ایی/ ځانته/ ځانګړی
یوائې	ایوا	ایواځې/ بې مله/ ځانته/ یکړ
یور	یور	د مېړه خور
یوزات	یزات	یــازات/ یــو پیدایــښت/ یوازنــی زووال/ یوازنی زېږی
یون	یانه	تګ/ خوځښت
یوولس	ایوه دسه	تر لس لوړ لمبر یا شمېره
یوه	ایوه	بې جوړې/ ځانګړی/ ځانله/ یواځینی
یې	یه	لکه په (زمایې لاس ستایې ګرېوان) کښې

وییپانګه

ویی	مانا
آر	اصل
ایروېجه	مرکز
بایده	رواج
پښتیانا	لویه پښتونخوا
پک	وخت/ عصر
پوستک	کتاب
ټولګه	مجموعه
د اریا	رود/ سیند
دود	رواج

ویی	مانا
دیتون	قانون
ستهی	سوچه/ ناواده
سوهیلي	جنوبي
کړانده	مراسم
کړکېښ	تاریخ
کړنلار	اصول
ګخیځ	شمالي
ګروهه	عقیده
لېږد	کوچ
لیکی	کتاب
منځوېجه	مرکز
نسک	جونګ/ مجموعه/ کتاب
نېرا	دعا
وادون	تمدن
واګ	سیاست
واګچاری	اداري نظام
وس	لوی/ غټ
ویي ښود	قاموس
هخوب	ثقافت

PROPERTY OF ACKU 8961

PROPERTY OF ARIC Established 1989

ARIC
B
3.511
BAB
8961

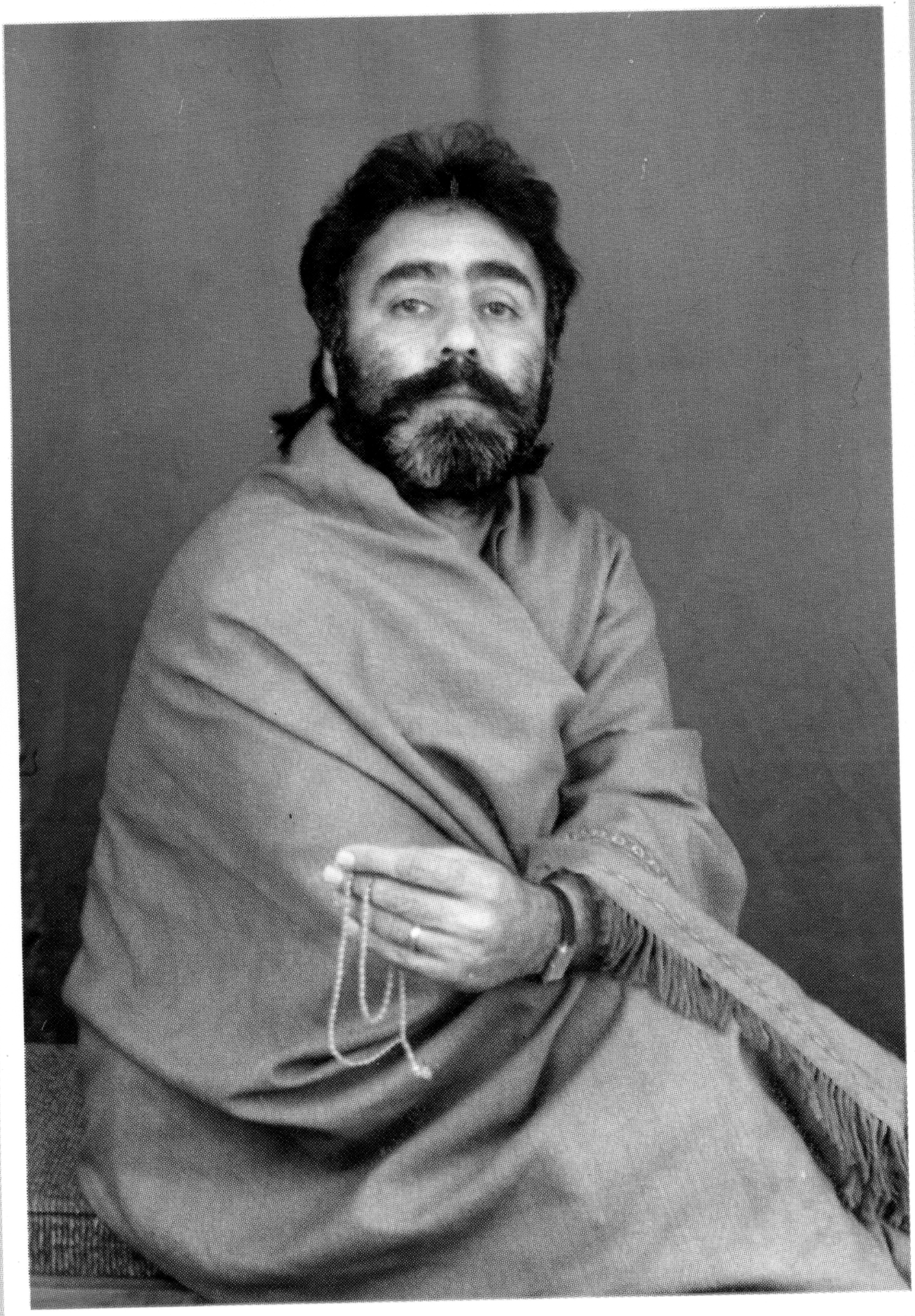

لطيف جان بابی

د افغانستان د کلتوري خدمتونو اداره يې وړاندې کوي

د اړيکو پتې:

Habibullah Rafi
Flat # 226, Gulhaji Plaza,
Arbab Road, Peshawar, Pakistan

G.P.O. Box # 630, Peshawar, Pak.
Tel: (091) 841749

M. Asef Wardak
Bendhutter Str 3
41066 Monchengladbach-
Neuwerk
Germany
Tel: 021 61/ 650 650

Latif Jan Babi
331 Beach 31 St.
For Rochaway Apt. # (2B),
NY 11691
U. S. A